

Fyra av filmen *Bruksminnens* skapare fanns på plats när den premiärvisades i lördags i Folkets hus. Fr v Bengt Nilsson, Lennart Johansson, Gunnar Andersson och Anders Hylén. På bilden saknas Ulf Holmertz och Martin Wärme

21/31989

Bruksarbetarnas liv blir dokumentärfilm

BOXHOLM (ÖC)

– Det hände att vi låg till middag för att slippa gå upp och äta frukost. Jag förstår inte nu hur vi klarade livhanken.

Orden är Elsa Strömbergs och kommer från filmen "Bruksminnen" som premiärvisades på LO-sektionens årsmöte i Boxholm i lördags. Elsa Strömberg är en av de många husmödrar som slet för att få den lilla brukslönen att räcka till familjens nödortft.

– När jag började jobba på bruket som tolvåring arbetade vi 72 timmar i veckan, säger Carl Stenqvist. Vi skulle ha 15 öre i timmen men det blev aldrig mer än 30 kronor i månaden.

Familjefadern skiftarbetade och måste få sova ut på dagen. De flesta hade bara ett rum i bostaden.

– När pappa skulle sova fick mamma ta oss barn och gå ut, berättar Carl Mård.

– Vi plockade bär och metade för att dryga ut hushållskassan, säger Elsa Strömberg. Men vi var ofta hungriga ändå.

Gällde att överleva

1920–30-talen var värst, då gällde det bara att överleva, vittnar rösterna på filmen. Man sov och jobbade i veckorna och på lördagskvällen dracks det brännvin.

Nöjen och fritid var så gott som okända begrepp på den här tiden. Endast midsommarhelgen framstår som en ljuspunkt. Då klädde hela familjen upp sig och man samlades till knytkalas och dans kring lövad stång.

LO-sektionens 40 minuter långa videofilm vittnar om arbete, fattigdom och bekymmer men också om sammanhållning och kampvilja bland arbetarna. Trots misären drömde man om bättre tider. Somliga kunde inte vänta tills förändringen kom hit utan emigrerade för att, som de trodde, få det bättre.

Nio timmars film

– Av nio timmars film blev detta kvar när vi klippt och redigerat, säger projektledaren Gunnar Andersson. Det här är bara en arbetskopia. Den ska sedan kopieras och visas för föreningar och skolor.

Filmen bygger på intervjuer med 13 personer. Intervjuerna varvas med dokumentärfilmade avsnitt av Martin Wärme som under många år följt utvecklingen på orten med filmkameran i hand.

LENA LEVIN